

Kraljeva oporoka.

Pravljica. Spisal *Jožef Barbič*.

daleč tam v deveti deželi je živel kralj, ki je imel dva sinova. Starejšemu je bilo ime Droh, mlajšemu pa Vitomir.

A zgodilo se je, da se je kralj postaral. Začutil je, da se mu bliža zadnja ura. Smrti se ni bal, zakaj vse svoje žive dni je bil blag in dobrosrčen in delil je bogate dobrote svojim podložnikom. Njegovo kraljevstvo je bilo prostrano, in blaginja je vladala med njegovim ljudstvom. Vsi podložniki so ga ljubili.

Kralj je imel sladko zavest, da je posvetil svoje dolgo življenje sreči svojega ljudstva. In zato se ni bal smrti.

Bilo je proti večeru, in solnce je ugašalo za gorami. Kralj je sedel pri visokem oknu, skozi katero so prihajali v sobo zadnji, rdečezlati solnčni žarki. Doli pod oknom se je razprostiral vrt, ki ga je bila obsipala pomlad z najlepšim cvetjem. Po zelenih vejah so požvrgavale ptičice v slovo svetlemu dnevju in v pozdrav tihi noči . . .

Kralj je čutil, da je to poslednji večer njegovega življenja. Poklical je predse svoja sinova, da se od njiju poslovijo in da jima razloži svojo oporoko.

In prišla sta Droh in Vitomir . . .

Bila sta krepka mladeniča, in zdrava in vesela mladost je jima sevala z lic.

In kralj izpregovori: »Glejta, sinova moja, prišel je trenutek, ko bom umrl. In kakor solnce tam za gorami, tako bo ugasnilo moje življenje. Doživel sem svojo dobo in zato bom umrl. Počivati pojdem tja daleč na oni svet . . .«

Kralj prestane in nekoliko pomišlja. Sinovoma pa se zaleskečejo solze v očeh, zakaj ljubila sta svojega očeta, in težko je jima bilo pri srcu v trenutku, ko se je bližala smrt kraljevemu gradu . . .

In kralj se vzdrami iz misli in govori: »In glejta, vidva sta mlada in zdrava in bosta živela. Vse, kar imam, ostavljam vama. Ta grad, v katerem smo sedaj, je tvoja last, Droh. In lepo polje in zeleni gozdi in prijazni griči in ponižne vasi, ki ga obdajajo, to je tvoja last, Droh. A sosednji grad onkraj reke, ki šumi po naši zemlji, je tvoja last, Vitomir. In lepo polje in zeleni gozdi in prijazni griči in ponižne vasi, ki ga obdajajo, to je tvoja last, Vitomir. Bodita si dobra soseda, bodita si dobra brata. Ljubita se med seboj, in moj blagoslov bo počival nad vsem, kar bosta započela! Ljubezen in strpljivost naj vodi vajina dejanja, in zlati ključi božje pravičnosti bodo vama odprli vrata v ono kraljevstvo, kjer deli pravični Bog plačilo za dobra dejanja! — Obljubita mi to, in sladka bo moja smrt!«

In Droh in Vitomir vzklikneta enoglasno: »Obljubljava Vam, oče!«

In kralj nagne glavo in umrje.

In na visokem nebu se utrne zvezda, ki je nekoliko prej zagorela v živem blesku. In v dolgem, svetlem traku zdrsne na obzorje in zatone v tiho, mirno noč . . .

Ko so kralja pokopali, sta se ločila brata . Drohje ostal v gradu, kjer je umrl oče, Vitomir pa se je preselil na drugi grad. Živela sta v miru in sreči. Večkrat sta se shajala in se v bratovski ljubezni razgovarjala o tem in onem.

Kar sta započela, vse se je jima lepo izteklo. Ljudstvo ju je ljubilo in si prizadevalo, da jima dela veselje. In po lepem polju se je zibalo zlato žito, in zeleni gozdi so se košatili s ponosnimi hrasti in mogočnimi bukvami, in prijazni griči so bili obsenčeni z vinsko trto in z dišečimi breskvami, in ponižnih vasi mirno in zadovoljno ljudstvo je pobiralo bogate darove radodarne prirode. Zdelo se je, da počiva nad srečno zemljo blagoslov starega kralja . . .

* * *

Sosednji kralj pa je živel potratno in vihavo. In vse njegove zakladnice so se izpraznile, a njegovo ljudstvo je ubožalo. Ko je pa zvedel in videl, kako srečno živita njegova soseda Droh in Vitomir, se mu je zbudila nevoščljivost, in na vsak način je hotel, da zaseje med brata razdor in poruši njiju lepo slogo.

Gre torej k Drohu in mu reče: »Glej, Droh, tvoj brat te hoče uničiti, zakaj vse, kar je tvojega, hoče imeti sam. Napadel te bo z vojsko, da se polasti tvoje lepe posesti in tvojega dobrega ljudstva. Pripravljen bodi na to!«

In od Droha gre k Vitomiru in mu reče: »Glej, Vitomir, tvoj brat te hoče uničiti, zakaj vse, kar je tvojega, hoče imeti sam. Napadel te bo z vojsko, da se polasti tvoje lepe posesti in tvojega dobrega ljudstva. Pripravljen bodi na to!«

Tako je zbudil nevoščljivec v bratih nezaupnost in strah. In ukazala sta napraviti velikanske kovačnice, kjer so noč in dan kovali meče in sulice, šleme in oklepe in drugo tako orožje in opravo. In razglasila sta povelje, da mora vsak moški, ki ima še zdrave ude, v orožje in pod zastave. In počivalo je delo na polju, in plugi so rjaveli, in sahnele so vinske trte, ker ni bilo nikogar, da bi jih prerezaval, okopaval in privezaval. Nemir in nered, razburljivost in zlovolja je zavladala povsod . . .

Vojaki so se urili brez prestanka v orožju. Vsak je vedel, da pride gotovo do bitke. In matere so se bale za svoje sinove, in otroci so bili v skrbeh za svoje očete.

In dvignila sta se Droh in Vitomir s svojima vojskama in sta se pomikala drug proti drugemu. Vojaki so sirovo vpili in hrepeneli po krvi. Dvigal se je na rodni zemlji divji, hrumeči šum, neubrano, hreščeče petje vmes pa je odmevalo rožljanje mečev, sulic in oklepov. Kraj gozda sta trčili vojski druga na drugo. Zahrumelo je besno kričanje, in oči so zagorele vojakom v nekakem divjem, strastnem ognju . . .

Še trenutek, in brat bi planil na brata, in rdeča, vroča kri bi pojila zemljo, in toliko in toliko življenj bi prestalo za vekomaj . . .

Tedaj pa čudno, preteče zašumi vejevje, in v zraku se prikaže bela podoba . . . Droh in Vitomir pogledata kvišku, in sto in sto oči se obrne tjakaj, koder plava bela podoba . . .

Bila je odeta v dolgo haljo. Bledo in resno lice je obkrožala dolga, kot sneg bela brada. In v istem hipu zakličeta Droh in Vitomir: »Oče, moj oče!« — In v resnici: bil je to kraljev duh! — In v levici je držal zlate ključe, a z desnico je kazal proti nebu. V trenutku obmolkne divji šum vojakov in žvenket orožja, in iz višave priplava k zemlji glas: »Ljubita se med seboj!«

Droh in Vitomir sta razumela te besede in spomnila sta se govora umirajočega očeta. Neizmerno kesanje se je jima zbudilo v prsih. Vržeta vsak svoj meč v kraj in zdirjata na brzih konjih drug k drugemu. Odjašeta, si sežeta prijazno v roko ter se ljubeče objameta. — In sreča in blaginja se je vrnila med njiju ljudstvo. — Ko je sosednji kralj zvedel, kaj se je zgodilo, se je zbal, da se ne bi Droh in Vitomir maščevala. Zasedel je konja in bežal. Ponoči pa se mu je konj izpotaknil. In kralj je padel vznak in si zlomil tilnik.

